

MIETTEITÄ ITÄVALLAN JA ITALIAN RAJA-ALUEELTA – TIROLISTA

”Outokaira tuottamhan ry on Tornion, Ylitornion ja Pellon alueella toimiva maaseudun kehittämistyötä toteuttava ja rahoittava Leader ryhmä.”

Joukko Leader Outokairan eli Outokaira tuottamhan ry:n hallituksen jäseniä sekä henkilöstöä tutustuivat syyskuussa Itävallassa Leader-työhön. Outokairan 13 henkinen ryhmä suuntasi kohti Itä-Tiroliä. Itä-Tiroli sekä Etelä-Tiroli (Italiassa) valikoituivat tutustumiskohteeksi sen vuoksi, että kuulimme siellä olevan erityisen hyvää valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä, jossa hyödynnetään Interreg-rahoitusta kolmen Leader-ryhmän voimin. Sinne siis!

Perillä huomasimme paljon muutakin yhteistä: Italian ja Itävallan alueet ovat olleet samalla lailla yhtenäistä aluetta vuosisatojen ajan, mutta sitten valtakunnan raja on alueen halkaissut. Aivan kuin meillä Tornionlaaksossa!

Matkan suunnittelijaksi ja matkanjohtajaksi olimme valinneet Johanna Koivumaan Kolarin Ylläsjärveltä – naapuriLeader-ryhmän puolelta siis. Johannalla on kokemusta niin Leader-työstä kuin myös kansainvälisestä työstä naapuriryhmämme Leader Tornedalen 2020 kanssa. Johannan kanssa käynnistimme yhdessä kylämatkailun kehittämistoimien suunnittelun Väylän toiselle puolelle. Oliskohan vuosi ollut jotain 2015. Nyt siitä alkanut pitkäjänteinen työ kantaa hedelmää Original Laplandin muodossa.

Etukäteissuunnittelua ja idean matkakohteesta saimme Ruokaviraston Maaseutuverkostoyksikön verkostokoordinaattori Juha-Matti Markkolalta, kun kysyin häneltä vinkkejä kohteesta. Juha-Matti oli aivan innoissaan Tirolin kansainvälisestä yhteistyöstä ja mainitsi: *”Siellä on Gina – sinä Anne tulet hänen kanssaan aivan loistavasti toimeen – te olette niin samanlaisia.”* Juha-Matin verkostojen välityksellä Johanna ja Gina Streit RMO:sta (Regions Management Osttirol <https://rmo.at/>) alkoivat miettimään meille matkaohjelmaa. Gina kumppaneineen otti kiinnostuksemme kohteet ja tarpeet niin vakavasti, että he halusivat viedä meidät jopa Hohe Tauernin kansallispuistoon kuulemaan, miten kansallispuisto vaikuttaa alueen ihmisiin ja miten siellä on hyödynnetty Leader-rahoitusta. He kun kuuluivat Johannalta alueellemme suunnitellusta Miekojärven kansallispuistosta.

Itävallan ja Italian raja-alueen rahoitukset olivat todella kiinnostavia. Siellä sama paikallinen ryhmä hallinnoi niin Leader-rahoitusta kuin alueen Interreg-rahoitusta. Tämä malli on Itävallassa käytössä Tirolin osavaltiossa kolmella sekä Kärntenin osavaltiossa yhdellä alueella. Itävallassa on siis yhteensä neljä vastaavaa aluetta. Yhdellä Leader-Interreg alueella oli yhteistyökumppani jopa EU:n ulkopuolisesta maasta Sveitsistä.

Meidän kohteenamme oli siis Interreg CLLD Dolomiti Liveä hallinnoiva Osttirol eli Itä-Tiroli Itävallassa ja sen pääkaupunki Lienz sekä Italian puolelta Etelä-Tirolin kaksi ryhmää. Matkaraportissamme Johanna Koivumaa kuvaa aluetta seuraavasti:

”Interreg CLLD Dolomiti Live (<https://www.dolomitilive.eu/>) on EU rahoitusohjelma, johon kuuluu yhteensä 99 kuntaa Itävallan Itä-Tirolissa sekä Italian Etelä-Tirolin Pusterin laaksossa ja Alto Bellunesessa. Yhteensä alueella on noin 193 262 asukasta. Nämä kolme aluetta muodostavat myös 3 Leader-ryhmää: 1) RMO Regions Management Osttirol (<https://rmo.at/>), 2) Regional Management LAG Pustertal (RMP <https://www.rm-pustertal.eu/>) sekä 3) GAL Alto Bellunese (<https://www.galaltobellunese.com/>). Alto Bellunesen Leader-ryhmä kuuluu Bellunon maakuntaan ja Veneton hallinnolliseen alueeseen.

RMO (Regional Management Osttirol) toimii Interreg-rahoituksen lead-partnerina ja rahoitusta hallinnoidaan Leaderin toimintarahalla. Jokaisella kolmella ryhmällä on yksi oma työntekijä, joka vastaa operatiivisesta toiminnasta ja koordinoinnista. "Interreg-hallitukseen" kuuluvat toiminnanjohtajat ja jokaisen Leader-ryhmän hallituksen puheenjohtaja. Jokaisesta ryhmästä on lisäksi kolme hallituksen jäsentä paneelissa, joka valitsee Dolomiti Live -strategian mukaiset hankkeet."

No – sen ainakin huomasimme, että sama EU, sama Leader mutta asioita voidaan hallinnoida eri tavalla. Suomessa Leader on hyvinkin paikallislähtöistä kehittämistä aina Leader-periaatteista ja hallitusten kokoonpanosta lähtien. Itävallassa hallituksessa oli edustettuna enemmänkin paikallis- ja aluetason johtoporrasta, mm. kunnanjohtajia ja pankkiireja. Siellä kolmikantaa noudatettiin heidän tavallaan. Myös hankkeet olivat erilaisia. Meillä Suomessa on paljon paikallisia, pieniä investointi- ja kehittämishankkeita sekä yritysrahoitusta. Siellä oli keskitytty enemmän isoihin kokonaisuuksiin, hankekoot olivat suurempia, suunnitelmia tehtiin Leader-rahoituksella ja rajat ylittäviä investointeja Interreg-rahoituksella. Täytyy kuitenkin muistaa, että Suomen Leader-toiminta on EU:n mittapuulla mitattaessa suuressa arvossa ja siitä olemme tietenkin ylpeitä!

Molempi parempi! Mitä me voisimmekaan saada aikaan Tornionlaaksossa kolmen Leader-ryhmän yhteistyönä, jos meillä olisi käytettävissä vähänkään samantapainen rahoitusmalli, kuin Tirolessa? Leader Tornedalen 2030 Ruotsin puolelta ja Suomen puolelta Leader Tunturi-Lappi ja Outokaira tuottamhan. Kolme ryhmää, jotka ovat laajalla maantieteellisellä alueella ja jokainen tuntee oman alueensa kuin omat taskunsa. Ja takana vuosikymmenten kehittämisosaaminen. Ajatukset lentävät jo ihan huikeasti! Tuo Itävallan mallihan on ihan puhdasta monirahastoista maaseudun kehittämistä, jota CLLD:ksikin sanotaan. Eli eri rahastojen yhteistyötä. Tirolessa asiat hoituvat yhteisen strategian myötä pitkäjänteisemmin kuin mitä me olemme tottuneet täällä pohjoisessa tekemään, kun käytettävissämme ovat yksittäiset hankkeet. Hyviä nekin. Yksittäisten hankkeiden sijaan siellä oli Leader-strategian laatimisen yhteydessä luotu myös alueellinen Interreg-strategia – esimerkkitapauksessamme Dolomite Live 2021–2027.

En voi välttyä muistelemasta meidän Tavoite1 -ohjelmaa, jossa meillä oli niin EAKR, ESR ja maaseuturahaa käytettävissä eri rahoittajilta. Rahoittajina olivat niin Lapin liitto, työhallinto, yritysosasto, maaseutuosasto ja vieläpä Lääninhallitus. Kaikki rahastot olivat käytössä ja kokonaisuudesta oli tehty ohjelmasuunnitelma eri rahoittajien kanssa. Kun tuota aikaa ajattelen, silloin löytyi aina sopiva rahoitus kulloiseenkin tarpeeseen eikä ideaa tarvinnut muokata maaseuturahoitukseen sopivaksi – tai neuvoa toiselle rahoittajalle. Olisiko nyt taas jonkin uuden yhteistyön alku?

Meidän käyntimme taisi olla Tirolin ryhmillekin vaikuttava, sillä saimme jälkikäteen tietoomme ainakin kolme lehteä, jotka olivat meistä kirjoittaneet. Ja se Markkolan Juha-Matin ennustus Ginan ja minun väleistä kävi pelottavan hyvin toteen. Nyt minulla on Ginan antama Käärinänvihreä villakangas takki, jossa on violetit tereet. Ihana! Ja valokuvia on lähetetty Väylän molemmilta puolilta.

Tuli sieltä evhät moneen muuhunkin asiaan, mutta tuosta monirahastaisuudesta olen niin innostunut! Muuta huomionarvoista, jota Suomessakin pitäisi toteuttaa:

- Matkailuvero, jolla voitaisiin rahoittaa matkailuinfran, erityisesti reittien rakentamista ja ylläpitoa. Veron pitäisi palautua suoraan alueelle
- Erilliset reittimaksut esimerkiksi latujen huoltamiseen

Näitä mietiskelee

Anttilan Anne Outokairasta

jk. Eli aiheesta ei ole vielä juurikaan keskusteltu asianosaisten kesken – kunhan haaveiltu vasta ihan reissuporukalla

Kuva 1. Anne Anttila ja Gina Streit Lienzissä.

Kuva 2. Anrasin kylän keskusta. Taustalla Pfleghaus, joka toimii kulttuuri- ja kunnantalona.
(Kuva: Gina Streit)